

Energieakkoord in uitvoering

Of het Energieakkoord voor duurzame groei historisch is, dat moet in de uitvoering gaan blijken. Vooralsnog is SER-voorzitter Wiebe Draijer bijzonder tevreden en trots op de afspraken, die begin september zijn ondertekend door meer dan veertig partijen. “Het is niet zo alsof we nu de bijbel hebben geschreven waarmee iedereen aan het werk kan. Er lopen al heel veel initiatieven en met dit akkoord komen die nu in een versnelling.”

✦ TEKST ASTRID VAN UNEN ✦ FOTOGRAFIE ANNE HAMERS

DILEMMA: Om de regering aan te zetten tot een langetermijnvisie is een breed maatschappelijk draagvlak nodig, maar dit levert wel compromissen op.

Het blijft passen en meten in de drukbezette agenda van SER-voorzitter Wiebe Draijer (1965), maar we krijgen tijd. Zijn lunchtijd, waarin hij tussen het antwoorden door een hap neemt van zijn broodjes. In 36 minuten bespreken we de belangrijkste punten en ontwikkelingen uit het Energieakkoord voor duurzame groei, dat begin september door maar liefst meer dan veertig partijen is ondertekend. Is hij tevreden? “Bijzonder”, antwoordt Draijer onmiddellijk. “En trots. Op al die partijen die hebben meegedaan, die verantwoordelijkheid hebben genomen en het eindresultaat omarmen. Het is fantastisch dat ze dat hebben kunnen doen, dus daar ben ik tevreden mee.” Zeven maanden heeft het hele traject geduurd, zeven maanden van vergaderen, soebatten, bemiddelen, dealen en wheelen. Al die organisaties, waaronder de overheid, werkgevers, vakbeweging, natuur- en milieuorganisaties, andere maatschappelijke organisaties en financiële instellingen, praatten mee over de toekomst van Nederland op het gebied van energie. Het resultaat is een pakket dat gebaseerd is op tien pijlers. Daaronder vallen: energiebesparing in de gebouwde omgeving en efficiëntieverbetering in het bedrijfsleven, het opschalen van hernieuwbare energieopwekking, het stimuleren van decentrale duurzame energie, werkgelegenheid en scholing en de financiering van duurzame investeringen.

Draijer zegt het “geweldig” gevonden te hebben om het traject mee te maken. “Dat zeg ik nu, achteraf”, benadrukt hij. “Het is natuurlijk een heel ingewikkeld proces om al die partijen aan de tafel te krijgen, te houden en met hen een eensluidend akkoord

te sluiten. Als het gemakkelijk was geweest, was het geen goed akkoord. Maar dat is het wel. De belangen liepen in het begin heel ver uiteen, maar gaandeweg konden we rond een gezamenlijke overtuiging toch een akkoord sluiten. Alle hoofdrolspelers hebben op enig moment op hun manier daaraan een bijdrage geleverd.”

Ruim een week na ondertekening van het akkoord zijn er al partijen aan de slag. Dat wil zeggen: voor een deel liepen al verschillende projecten over duurzame energie die nu een extra impuls krijgen. Ook krijgen we verzoeken van partijen die zich spontaan willen committeren aan het akkoord, vertelt Draijer. “Ik was in de tweede week van september bij het Rotterdam Climate Initiative, waar de gemeente met bedrijven en instanties rond de tafel zit. Zij willen een Rotterdamse agenda maken op basis van het Energieakkoord, waarbij ze de ambities zoals verwoord in het akkoord vertalen naar Rotterdam. Dan gaat het over grootschalige warmte en infrastructuur, maar ook over de energie-intensieve industrie en over grote investeringen in de gebouwde omgeving om energie te besparen.”

Daarnaast wordt hard gewerkt aan de formering van een borgingscommissie, zegt Draijer. “We hopen snel de mensen die hierin zitting nemen aan te kunnen kondigen. Bij de overheid ligt een enorme hoeveelheid acties en opvolgingen van afspraken die hier zijn gemaakt die heel snel richting wetgeving moeten worden vertaald. Voor een belangrijk deel geeft het akkoord invulling aan trajecten die in de maak waren, die nu een plek krijgen en ineens een versnelling kunnen doormaken. Het is niet zo alsof we nu de bijbel hebben geschreven waarmee iedereen aan het werk kan. Er lopen al heel veel initiatieven en met dit akkoord komen die nu in een versnelling.”

In vogelvlucht een aantal afspraken. In 2023 is er 4450 megawatt wind op zee gerealiseerd: tien jaar lang jaarlijks drie nieuwe

SER-voorzitter Wiebe Draijer: “Voor een belangrijk deel geeft het Energieakkoord invulling aan trajecten die in de maak waren, die nu een plek krijgen en ineens een versnelling kunnen doormaken.”

Duurzame Energie Koepel “Het Energieakkoord is een goed halfvol glas”

Onderhandelingen tussen heel veel partijen resulteren altijd in compromissen, zo realistisch is Teun Bokhoven, voorzitter van de Duurzame Energie Koepel ook wel. “Je krijgt nooit 100 procent je zin, maar over het Energieakkoord zeg ik: het is een goed halfvol glas.” De Duurzame Energie Koepel is de Nederlandse overkoepelende samenwerkingsorganisatie voor duurzame energie. Deze vertegenwoordigt organisaties in windenergie (op zee, op land en miniwindturbines), bio-energie, zonne-energie (zon pv en zon thermisch), energie uit water (EWA), ondergrondse koude warmte-opslag en de Dutch Heat Pump Association. Bokhoven heeft die zeven maanden van onderhandelen van binnenuit meegemaakt. “We vonden het bereiken van een akkoord met een groeipad ver te verkiezen boven de politieke onzekerheid van de afgelopen vijftien jaar, waarin zich afwisselende regeringen wisselende doelen stelden. Het akkoord geeft richting en bevat brede afspraken. Dit is veel beter dan het over te laten aan de politiek.”

Slikken moest Bokhoven namens zijn organisaties ook. “Het was lastig om die 16 procent duurzame energie in 2020 los te laten en terug te gaan naar 14 procent. Aan de andere kant leidt deze afspraak wel tot een meer consistente groei. Uiteindelijk halen we in 2023 toch die 16 procent. Een termijn van tien jaar betekent een rustig groeitempo, en hopelijk daardoor wat meer solide. Zelfs die 14 procent beschouwen we al als een pittige opgave. In dit akkoord zien we wel voldoende basis om het uitgevoerd te krijgen. Zowel de financiële als niet-financiële barrières zoals het ingewikkelde vergunningenproces worden dankzij dit akkoord in de loop van de tijd aangepakt.”

Bokhoven had wel gehoopt dat er aan de afspraken wat meer concreet inhoud zou worden gegeven. “Maar in het tijdsbestek waar we nu in zaten, was dat onmogelijk. Mogelijk nemen we hierin een wissel op de toekomst.” De Duurzame Energie Koepel heeft zelf een aantal beloftes aan het Energieakkoord verbonden. Zo gaat de organisatie mede inzetten op opleidingen, werk-naar-werk-trajecten, training en begeleiding rondom de installaties van duurzame energieopwekking. De organisatie is al bezig om energieprestatiekeurmerken te ontwikkelen. “Voor de wind-energiesector formuleren we een gedragscode om de participatie van burgers en bedrijven te bevorderen. En we zijn betrokken bij het maken van duurzaamheidscriteria voor biomassa bijsmaak.” De eerste vergadering heeft al binnen een week na ondertekening van het akkoord plaatsgevonden. Er zijn werkgroepen gevormd die zo snel mogelijk aan de slag gaan met de afspraken. Bokhoven: “Met dit akkoord hebben we de kans om aan te sluiten bij de rest van Europa en onze industrie een nieuwe impuls te geven.”

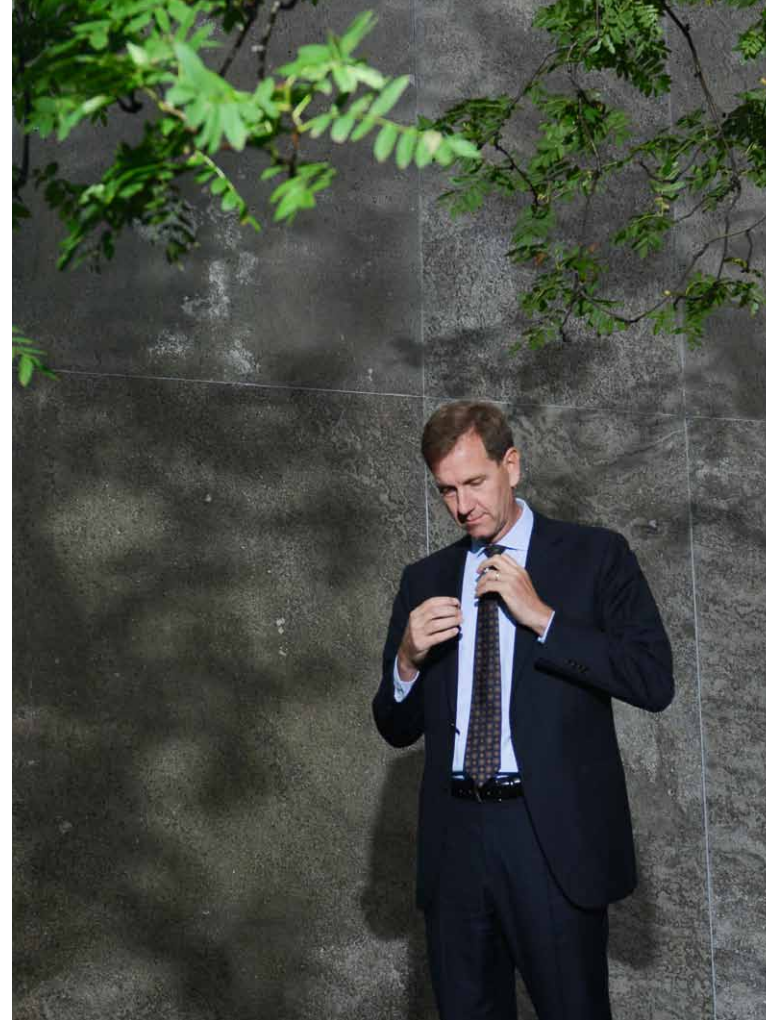
teunbokhoven@cs.com

“Het is natuurlijk een heel ingewikkeld proces om al die partijen aan de tafel te krijgen, te houden en met hen een eensluidend akkoord te sluiten”

► parken ter grootte van het Amaliapark. In 2020 staat er zesduizend megawatt wind op land. Met deze windmolens wordt genoeg energie opgewekt om alle Nederlandse huishoudens van stroom te voorzien. De vijf vervuilende kolencentrales uit de jaren tachtig worden gesloten. In ruil daarvoor wordt vanaf 2016 de kolenbelasting afgeschaft. Mensen die samen zonnepanelen willen plaatsen op een dak van een gebouw in de buurt hoeven voor een langere periode 7,5 cent per kilowattuur minder energiebelasting te betalen over de opgewekte stroom. Er komt een Energie Prestatie Keuring (EPK), vergelijkbaar met de APK voor auto's.

Het Energieonderzoek Centrum Nederland, Planbureau voor de Leefomgeving en Economisch Instituut voor de Bouw hebben het Energieakkoord doorgerekend en kwamen tot de conclusie dat het akkoord nog forse inspanningen verlangt. Met andere woorden: met deze afspraken haalt Nederland de Europese doelstellingen niet? “Als in de praktijk blijkt dat de resultaten achterblijven bij de doelstellingen komen er aanvullende maatregelen”, stelt Draijer. “De afspraken zijn vanuit een voorzichtige schatting gemaakt. In de praktijk kunnen we meer halen, zo kan bijvoorbeeld de energiebesparing hoger uitvallen. De doorrekening komt uit op zestig Petajoules, terwijl dankzij de glas-tuinbouw, industrie en het vervoer wel honderd mogelijk is.” De afspraken die er nu liggen, zijn niet mis, benadrukt Draijer. “Bijvoorbeeld bij hernieuwbare energie, waar we van 4 naar 14 procent gaan en uiteindelijk naar 16 procent in 2023. Dat is een onwaarschijnlijke versnelling! Daar is iedereen zich van bewust. Dat vergt een inspanning als het gaat om financiële middelen, maar ook het stroomlijnen van wet- en regelgeving en het opleiden en voorbereiden van mensen die de installaties moeten gaan bouwen. Dit is een enorme uitdaging, daar is geen twijfel over.”

De initiatieven in het akkoord gaan over wind op zee, wind op land, biomassa, zonne-energie en overige duurzame bronnen van energie zoals aardwarmte. “Op alle terreinen moet vol gas gegeven worden”, zegt de SER-voorzitter. “Het akkoord voegt hier nog drie componenten aan toe. Op de eerste plaats het versimpelen van de financiering. Het was tot nu toe heel moeilijk om leningen voor projecten in hernieuwbare energie te krijgen. Jan-Kees de Jager heeft er hard aan getrokken om dit beter geregeld te krijgen. De banken willen het wel investeren, maar willen niet zo lang – 35 jaar – aan een project vastzitten. Ze willen wel graag de voorkant doen, dus de bouw van zo'n windpark in vijf jaar, maar dan willen ze het project kwijt. Grote institutionele beleggers zoals verzekeraars en pensioenfondsen zijn zeer geïnteresseerd in stabiele rendementen met een lange looptijd. De Jager heeft geregeld dat de banken aan de voorkant kunnen investeren,

“We moeten toe naar een vorm die transparantie veroorzaakt maar ook partijen scherp houdt op hun voortgang”

waarna het project een verhandelbaar product wordt, waarin de institutionele beleggers voor lange tijd kunnen investeren.” Een andere barrière is de looptijd van de aanbestedingsprocedures, die normaal zeven jaar duren. De intentie is om dit terug te brengen naar drie tot vier jaar. “Wat nu heel langzaam gaat, wordt dan aanzienlijk versneld. De milieuorganisaties zullen die procedures niet vertragen met allerlei bezwaren. Ten slotte zit in het akkoord een enorme innovatieprikkel, zodat er een kostprijverlaging ontstaat waardoor Nederland met zijn producten concurrerend kan zijn in de wereld op het gebied van hernieuwbare energie.”

Een borgingscommissie moet het verloop van het Energieakkoord gaan volgen. “Deze moet een doorlopend overzicht hebben, maar hoe dat precies gaat, moeten we nog uitwerken. Iedere partij heeft zijn eigen verantwoordelijkheid; er moet niet een soort inspectie ontstaan die alles controleert. We moeten toe naar een vorm die transparantie veroorzaakt maar ook partijen scherp houdt op hun voortgang.” Of het Energieakkoord voor duurzame groei een historisch akkoord is, laat Wiebe Draijer nog in het midden. “Ik hóóp dat het een historisch akkoord is, want dan doet het wat het tot doelstelling heeft. Als wij in de komende zeven jaren die versnelling kunnen realiseren, dan mag je het van mij noemen zoals je wilt, maar historisch is het dan.” ■
w.draijer@ser.nl

De ondernemersorganisatie “Energieakkoord is enorme kans voor onze branche”

Ook Titia Siertsema, voorzitter van Uneto-VNI, onderhandelde zeven maanden mee over het Energieakkoord. Uneto-VNI is de ondernemersorganisatie voor de installatiebranche en de technische detailhandel. “En daarom ook belanghebbende in dit proces”, zegt Siertsema. “We hebben zelf aangegeven dat we een stoel wilden bezetten.” Ze is tevreden met het resultaat. “We zijn er blij mee dat het er is, vooral vanwege het brede draagvlak. Blij dat de milieubeweging heeft meegedaan en het akkoord mede heeft ondertekend. En we zijn blij dat energiebesparing geen discussiepoint meer is, maar dat de discussie nu gaat over de manier waarop we gaan besparen.”

Het Energieakkoord raakt de kern van de branche, legt Siertsema uit. “Het genereert activiteiten die voor omzet kunnen zorgen, en dat biedt kansen. We hebben de energiemarkt altijd als groeimarkt beschouwd waar installateurs hun vakmanschap en kennis kunnen laten zien. Als er één sector is die zich bezighoudt met energiebesparing dan is het de onze wel. Het is een van onze belangrijkste thema's, waar we al zes jaar geleden mee zijn begonnen.”

Zo'n akkoord is per definitie een compromis voor alle partijen. Waar heeft Uneto-VNI moeten slikken? “Het is vooral een proces geweest waarbij we elkaar konden overtuigen van de noodzaak van een Energieakkoord. Ik had wel graag een actievere rol van de overheid willen zien. Maar dat zat er niet in, gezien de lege portemonnee. Ik heb wel de hoop dat provincies en gemeentes gaan investeren, want enige stimulering is wel nodig. Van de overheid had ik graag fiscale prikkels gezien om met energiebesparing aan de slag te gaan. Nu hopen we dat gemeenten dit op een andere manier gaan belonen.”

De ondernemersorganisatie heeft al een actieprogramma lopen om haar leden op dit gebied te ondersteunen. Er is onder meer inventarisatie van opleidingen gemaakt. “Nu willen we met andere partijen om de tafel. Daar is al een begin mee gemaakt. We willen graag met de aannemers bekijken of we de dienstverlening rondom energiebesparing kunnen verbeteren. Verder willen we onderzoeken of we voor onze leden financiering kunnen regelen om bij bedrijven energiebesparende maatregelen door te voeren. Vaak verlangt dat een grote investering, die zich pas op termijn terugverdient. Als met de installateur de afspraak gemaakt kan worden dat hij betaald wordt uit de besparing, scheelt dat heel veel in de kosten.”

t.siertsema@uneto-vni.nl